

รวมคำบรรยาย

ภาคสอง สมัยที่ ๗๗ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เล่มที่ ๑๑

บทบรรณาธิการ

คำถาม ประเด็นพิพาทเรื่องการครอบครองทรัพย์สิน ฝ่ายใดมีภาระการพิสูจน์

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๘/๒๕๖๗

ตามคำให้การของจำเลยที่ ๒ ที่ให้การว่า เดิมที่ดินส่วนที่จำเลยที่ ๒ คัดค้านเป็นของ นาย พ. ที่ขายให้จำเลยที่ ๑ และนาย น. โดยมีได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วบุคคลทั้งสองยกให้จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๒ ครอบครองทำประโยชน์ โดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี จำเลยที่ ๒ จึงได้ กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรบักษ์นั้น เป็นเพียงการบรรยายถึงข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุ ที่มาของการที่จำเลยที่ ๒ ได้เข้าครอบครองที่ดินพิพาท หากข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยที่ ๒ ครอบครองที่ดินพิพาทในโฉนดที่ดินของนาย พ. โดยความสงบและโดยเปิดเผย ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลา ๑๐ ปี ก็อาจได้กรรมสิทธิ์จากการครอบครองปรบักษ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ หากใช่เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๒ ให้การ ยืนยันว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยที่ ๒ มาแต่ต้น อันจะทำให้จำเลยที่ ๒ ไม่สามารถ ครอบครองปรบักษ์ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นของจำเลยที่ ๒ เองได้ **คดีจึงมีประเด็นข้อพิพาท เรื่องการครอบครองปรบักษ์** แต่โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๐๖๔๖ ที่มีชื่อนาย พ. เป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์เป็นเอกสารมหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของ แท้จริงและถูกต้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗ โจทก์ย่อม เป็นฝ่ายที่ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าที่ดินพิพาทเป็นของนาย พ. ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๓ ประกอบมาตรา ๑๕๙๙ จำเลยที่ ๒ จึงมีภาระในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตน ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๔/๑

คำถาม คำพิพากษาของศาลชั้นต้นเกี่ยวกับการชำระหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้ จำเลย ที่ ๒ ผู้ค้าประกันมิได้อุทธรณ์ จำเลยที่ ๑ ผู้กู้อุทธรณ์ แต่ศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับ และศาลฎีกาไม่รับคดีไว้พิจารณาพิพากษา โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องบังคับคดี แก่จำเลยที่ ๒ นับแต่เมื่อใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๕๑/๒๕๖๖

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๔ วรรคหนึ่ง บทบัญญัติดังกล่าวหาได้บัญญัติให้ต้องเริ่มนับระยะเวลาสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ ซึ่งสอดคล้องรองรับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๓๑ วรรคหนึ่ง ที่ระบุให้คำพิพากษาผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลที่พิพากษานั้นตั้งแต่วันมีคำพิพากษาจนถึงวันที่คำพิพากษาถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรืองดเสีย ถ้าหากมี และแม้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือชั้นอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็มีสิทธิขอให้บังคับคดีเว้นแต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะยื่นคำขอให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับและได้รับอนุญาตจากศาล ในกรณีนี้ระยะเวลาบังคับคดีภายในสิบปีต้องเริ่มแต่วันมีคำพิพากษาของศาลชั้นที่สุดในคดีนั้น ทั้งการบังคับคดีเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่จะบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษารายใดและเป็นเรื่องเฉพาะตัวลูกหนี้ตามคำพิพากษาแต่ละราย

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาโดยจำเลยที่ ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ จำเลยที่ ๒ มิได้อุทธรณ์ วันสุดท้ายที่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนในการขอให้บังคับคดีแก่จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาคือวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ หาใช่นับตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ไม่ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้บังคับคดีแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ และนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๓๔๔๗ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ล่วงพ้นระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งเป็นวันมีคำพิพากษาของศาลชั้นที่สุดในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ แม้คำพิพากษาของศาลชั้นต้นจะเกี่ยวกับการชำระหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ อาจพิพากษากลับและให้มีผลถึงจำเลยที่ ๒ ที่มีได้อุทธรณ์ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๕ (๑) ก็ตาม แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มิได้พิพากษากลับ และศาลฎีกาไม่รับคดีไว้พิจารณาพิพากษา สิทธิในการบังคับคดีเฉพาะตัวจำเลยที่ ๒ ย่อมเกิดขึ้นนับตั้งแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาดังวินิจฉัยข้างต้น ดังนี้ การร้องขอให้บังคับคดีในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ จึงล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาสิบปี ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๔ วรรคหนึ่ง

คำถาม เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอื่นของจำเลยจะบังคับคดียึดทรัพย์สินที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาให้เจ้าพนักงานที่ดินระงับการจดทะเบียนห้องชุดของจำเลยได้หรือไม่ และหากศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์และการขายทอดตลาดซึ่งไม่ต้องด้วยกรณีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๙๒ (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) ทั้งมิได้เกิดจากความผิดหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของโจทก์ ดังนี้ โจทก์ต้องรับผิดชำระค่าธรรมเนียมถอนการยึดทรัพย์โดยไม่มีการขายหรือจำหน่าย หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๖๐/๒๕๖๖

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตามยอมและคดีถึงที่สุดแล้วจำเลยไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘ ตามคำขอของโจทก์ทั้งสาม ครั้นวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โจทก์ทั้งสามจึงนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดห้องชุดเลขที่ ๑๘๙/๔๑๙, ๑๘๙/๔๒๐ และ ๑๘๙/๔๒๑ อาคาร ด. ของจำเลย ออกขายทอดตลาด การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในคดีหมายเลขดำที่ พ.๑๔๖/๒๕๖๐ ให้เจ้าพนักงานที่ดินระงับการจดทะเบียนห้องชุดเลขที่ ๑๘๙/๔๑๙, ๑๘๙/๔๒๐ และ ๑๘๙/๔๒๑ ของจำเลยไว้เป็นเพียงวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา มิใช่เป็นส่วนหนึ่งของการบังคับคดีตามคำพิพากษา จึงไม่ต้องห้ามที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอื่นจะยึดทรัพย์สินนั้นตามมาตรา ๓๒๖ เมื่อห้องชุดเลขที่ ๑๘๙/๔๑๙, ๑๘๙/๔๒๐ และ ๑๘๙/๔๒๑ มีชื่อจำเลยเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โจทก์ทั้งสามในฐานะเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาย่อมสามารถบังคับคดีเอาแก่ห้องชุดดังกล่าวได้ตามมาตรา ๒๗๔ วรรคหนึ่ง การบังคับคดีของโจทก์ทั้งสามจึงมิได้ดำเนินการไปโดยไม่มีสิทธิ หรือเป็นไปด้วยความไม่สุจริตของโจทก์ทั้งสามแต่อย่างใด

การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์และการขายทอดตลาดสืบเนื่องมาจากผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดและการยึดทรัพย์ อ้างว่าผู้ร้องอยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนในห้องชุดดังกล่าวได้ก่อน โดยผู้ร้องได้ยื่นฟ้องจำเลยและบริษัท ว. กับพวกรวม ๕ คนเป็นจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ พ.๑๔๖/๒๕๖๐ ของศาลชั้นต้น และศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้เจ้าพนักงานที่ดินระงับการจดทะเบียนห้องชุดเลขที่ ๑๘๙/๔๑๙, ๑๘๙/๔๒๐ และ ๑๘๙/๔๒๑ ของจำเลยไว้ ส่วนผู้ซื้อทรัพย์ก็ยื่นคำร้องขอยกเลิกการขายทอดตลาดห้องชุดเลขที่ ๑๘๙/๔๑๙ เนื่องจากเจ้าพนักงานที่ดิน

ไม่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้เนื่องจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในคดีหมายเลขดำที่ พ.๑๔๖/๒๕๖๐ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์และการขายทอดตลาด จึงไม่ต้องด้วยกรณีตามมาตรา ๒๙๒ (๒) (๓) (๔) (๖) และ (๗) ทั้งมิได้เกิดจากความผิดหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของโจทก์ทั้งสาม กรณีจึงไม่มีเหตุสมควรที่จะให้โจทก์ทั้งสามต้องรับผิดชำระค่าธรรมเนียมถอนการยึดทรัพย์สินแล้วไม่มีการขายหรือจำหน่าย

คำถาม ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาและไม่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาในส่วนแพ่ง แต่คดีส่วนอาญาขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลฎีกา ดังนี้ ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยคดีในส่วนแพ่งหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๑๑/๒๕๖๖

แม้คดีนี้ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาเองและไม่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาในส่วนแพ่งก็ตาม แต่เมื่อคดีส่วนนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา และคดีส่วนอาญาขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาในส่วนแพ่ง เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสี่ไม่มีความผิดตามฟ้อง จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ